Anul VIII. Arad, Duminecă 2|15 Maiu 1904. Nr. 85

REDACŢIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an ... 20 cor.
pe 1/2 an ... 10 cor.
pe 1/4 an ... 5 cor.
pe o lună ... 2 cor.
N-rĭ de Duminecă pe an 4 cor.
Pentru România şi străinătate pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAŢIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERŢIUNILE:
de un şir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicaţiune.

Atât abonamentele, cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte la Arad.

Telefon pentru oraş şi comitat.

Scrisori nefrancate nu se primesc.

Renta dela Braşov.

Sub titlul de maĭ sus primim dela un profund cunoscĕtor al afaceriĭ următorul articol:

De maĭ multe zile s'a putut citi, că renta cuvenită pe aniĭ 1903 şi 1904 şcoalelor române din Braşov guvernul maghiar *nu voeşte s'o asigneze.* Aceasta din causa că socotelile de pe anul 1902 înaintate de Mitropolitul dela Sibiĭu au fost escepţionate.

Cât de mult Românimea întreagă s'a alarmat de acest lucru şi este înverşunată din causa greutăţilor ivite, o dovedesc scrisele de prin ziare. Nicĭ nu se poate găsi Român gr.-or. care să nu fie îngrijorat de desvoltarea în acest chip a lucrurilor.

Pentru-că de ce este vorba?

Se ştie că pentru întreţinerea susamintitelor şcolĭ guvernul român a depus în casa centrală a statuluĭ maghiar scrisurĭ de stat române 4% în valoare de 962.500 leĭ, ear *guvernul cere* ca despre întrebuinţarea acestor banĭ Eforia *să-ĭ dea socotelĭ amănunţite* prin mijlocirea mitropolieĭ. *Şi până acum Mitropolitul a înaintat socotelĭ*, pe răspunderea proprie! In public nu s'a ştiut însă nimic despre asta.

Intâia greşală din partea celor carĭ au arangiat afacerea asta, a fost că *n'au stabilit precis caracterul juridic al sumeĭ depuse în mânile guvernuluĭ maghiar.*

A doua greşală a fost că totul s'a arangiat aşa zicând p'ascuns, esclusêndu-se orĭ-ce publicitate. A tăcut îndeosebĭ Mitropolitul, vroind să-'şĭ ascundă astfel slăbiciunea.

Să ne întrebăm adică: a cuĭ este depunerea (suma amintită este la drept vorbind o simplă depunere)? A guvernuluĭ român? Nu, pentru-că art. XXX al legiĭ din 1883 opreşte formal ca institute din patrie să primească ajutoare din străinătate. Este acea depunere oare a statuluĭ ungar? Nu, pentru-că statul n'are nicĭ un drept asupra eĭ, şi nicĭ că putea statul ungar să capete suma asta. Orĭ este a parochieĭ S-tuluĭ Nicolae din Braşov? După actele ieşite în publicitate, guvernul Românieĭ a vrut prin acea depunere să despăgubească pentru tot-deauna parochia St. Nicolae din Braşov.

Eĭ, dacă această sumă aparţine comuneĭ bisericeştĭ a S-tuluĭ Nicolae din Braşov, *pe ce temeiu a pretins guvernul socoteală dela Mitropolitul?* Orĭ cere aceasta numaĭ provizor, până la resolvarea definitivă a chestieĭ?

Noĭ avem însă autonomie. Cum a ajuns Mitropolitul ca din proprie hotărîre, pe răspundere proprie, să înainteze socotelĭ guvernuluĭ? Doar *în virtutea autonomieĭ noastre averea bisericĭĭ noastre o administrăm noĭ înşine şi numaĭ Congresuluĭ datorăm răspundere.*

Ştim prea bine, că guvernul de aceea ne pretinde socoteală, să aibă pretext a face spărtură în autonomie, zicând că se îngrijeşte ca baniĭ să nu-ĭ cheltuim pe scopurĭ naţionale.

Poate însă, are drept să ceară socoteală când aceasta este averea bisericĭĭ noastre?

Nu, hotărît nu!

Mitropolitul vrea să întoarcă lucrurile, zicênd că depunerea este *fondaţie*, deşi act fondaţional formal nu există.

Să bage însă bine de seamă I. P. S. Sa pentru-că dacă acceptează asta, *ajunge într'o cursă groţavă.* Nu este adică adevĕrat că suma aceea este fondaţie, ci până acum este numaĭ depunere care trebue predată proprietaruluĭ adevĕrat: parochieĭ S-tuluĭ Nicolae.

Intâiu şi întâĭ guvernul român n'a făcut asemenea fondaţie. Nicĭ n'a putut să facă, pentru-că dacă a fost dator parochieĭ S-tuluĭ Nicolae şi a despăgubit, nu maĭ are dreptul şi după aceasta să dispună asupra sumeĭ. Nu avea dreptul să facă fondaţie dintr'o datorie, ci parochia S-tuluĭ Nicolae poate dispune de pretensiunile sale aşa cum cer interesele sale. *In felul cum s'a aranjat s'a legat numaĭ capitalul ca el să nu poată aduce camătă maĭ mare.*

Nu e fondaţie nicĭ pentru-că suma este a parochieĭ S-tuluĭ Nicolae, ear aceasta nicĭodată n'a făcut fondaţie dintr'însa. Ci suma asta d'aceea ar voi s'o presinte drept fondaţie, pentru-că aşa ar merge lucrurile maĭ uşor şi guvernul, sub cuvênt că în virtutea legiĭ dela 1791 regele îşĭ esercită dreptul de supremă inspecţie *prin mijlocirea guvernuluĭ*, s'ar putea amesteca în autonomia noastră, controlând cum administrăm averea noastră şi ce fel de gospodărie facem?

Dar chiar fondaţie de ar fi, noĭ, *conform drepturilor inscrise în autonomie*, fondaţiunile bisericeştĭ şi şcolare le administrăm *singurĭ, independent de orĭ-ce amestec al guvernuluĭ.*

Ştim şi aceea, că guvernul pe căĭ piezişe vrea să ne aducă în strîmtoare şi eventual să ne silească la unele concesiunĭ.

De ce nu se amestecă însă guvernul în chiverniseala fondurilor bisericeştĭ şi şcolare reformate? Nu administrează nicĭ unul din aceste fundaţiunĭ, deşi sunt sute. De ce nu se atinge guvernul de fondaţiunile multe şi marĭ ale liceelor reformate? Pentru-că reformaţiĭ se ştiu apăra bine de orĭ-ce ingerinţă a guvernelor silnice. Numaĭ de noĭ se leagă toate guvernele. Faţă de noĭ nu se simte oprit nicĭ de legĭ, nicĭ de tradiţiunĭ seculare. Nu ne lasă în pace nicĭ biserica.

De ce? Pentru-că prelaţiĭ nostri-s prea concesivĭ — ca să nu folosesc alt cuvênt — şi nu toţĭ se pricep în cele administrative.

Şi în ochiĭ celor maĭ mulţĭ, ministri sunt un fel de semi-zeĭ. D'aceea sunt supuşĭ faţă de ministri şi nu se expun în lupte pentru apărarea autorităţiĭ lor şi a cinsteĭ naţionale. Necunoscênd unele labirinte ale administraţieĭ politice, se lasă prinşĭ în arcane.

Dar să revenim la socotelĭ.

Crede Eforia că în darea socoţilor s'a isprăvit cu atâta, că înaintează chitanţele despre plătirea lefurilor şi banilor de cuartir a profesorilor? Pe viitor ministrul se va mulţumi cu atâta socoteală? Şi peste tot: *unde şi când* s'a stabilit cum să se dea socoteală? Se vede că ceĭ dela Eforie şi Mitropolie nicĭ ideĭe n'au de felul cum pretinde guvernul socotelĭ. Deocamdată a mers şi aşa. Incetul cu încetul pretenţiile vor creşte şi guvernul va cere să i-se arate toate veniturile şi tot pe ce s'au cheltuit baniĭ S-tuluĭ Nicolae din Braşov. *Va cere socotelĭ şi despre celelalte fondaţiunĭ*, căcĭ dacă Eforia a dat seamă despre aceasta, cum ar putea să se eschiveze dela celelalte, maĭ ales că guvernul se provoacă la legea din 1791.

De geaba ne vom provoca atuncĭ la autonomie. Ci fondaţiunile noastre vor fi administrate ca fondaţiunĭ particulare legate de teritoriu comitatens. Spărtura se va fi făcut în autonomie, celelalte vor urma de sine.

Atrag decĭ atenţia fiecăruĭ Român de inimă să nu se împace cu teoria asta a socotelilor către guvern. Pentru-că am jertfi astfel mult.

Şi de altfel: unde este precisat hotarul la care se opreşte controlul ministerial? Vedem că acum guvernul ca gustare, a făcut prin oficiul sĕu, curtea decomptur, numaĭ câteva observaţiunĭ, *şi totuşĭ doĭ anĭ de zile nu s'a dat renta.* Dar când se va amesteca în gospodăria noastră! Ce neplăcerĭ şi neajunsurĭ va putea să ne facă?!

Mitropolitul şi Eforia să nu se lase molcomiţĭ de asigurările verbale. In chestiĭ de astea nicĭ scrisul nu e destulă garanţie.

Eforia şi Mitropolia ar putea de altfel să atace cu proces statul pentru-că doĭ anĭ de zile n'a servit parochieĭ S-tuluĭ Nicolae renta, fie din rĕutate fie din negligenţă, *şi cel maĭ puţin ce poate face, e să ceară dela stat dobânda ce se cuvine pe douĭ anĭ sumeĭ ce a reţinut.* Statul nu se poate anume scuza că n'a dat renta pentru-că s'au excepţionat unele lucrurĭ în socotelĭ, deoare-ce Eforia şi aşa rĕmâne în obligo până i-se dă absolutoriul pentru socotelile înaintate.

Pe de altă parte cade rĕspundere şi asupra Mitropolituluĭ: de ce nu a dispus ca până ce renta se va da, suma să fie alocată în hârtiĭ de valoare care aduc venit? Nu va fi aşteptat doar ca guvernul să facă asta, guvernul căruĭ nu i-ar păsa chiar să se prăpădească instituţiunile noastre culturale.

Scurt: a admite să se dea socoteală guvernuluĭ, e primejdie mare. Pentru-că orĭ-cât de curtenitor ni-ar vorbi în ministere, bunăvoinţă nu e de aşteptat. Pildă pentru asta e — *Năsĕudul!* Doar se ştie acum: asupra averei grănicerilor românĭ, decretată *fondaţiune*, guvernul dispune în dragă voie.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Vrem ca și Brașovul să ajungă pe aceleaș urme?

De sigur că nu!

Sus deci toți și lupta de apărare să se pornească pe toate terenele. *P.*

Cifre înspăimântătoare.

Sub titlul de maĭ sus »Alkotmány« scrie:

Liberalismul a adus Ungaria nu numaĭ la marginea prăpastieĭ falimentuluĭ material, ci și a *falimentuluĭ moral.* Eată numaĭ câteva date din raportul oficios publicat erĭ de către guvern despre activitatea sa în 1902 și din raportul pe 1902 al țerii.

In 1902, dintre 730,760 copiĭ născuți din părinți creștinĭ *15,639 n'au fost botezați*, dintre 161,854 părechĭ creștine *7618 n'au primit binecuvêntarea înbisericĭ* după percisele legiĭ creștine. Datele aceste cam corespund cu datele anilor precedenți și așa putem zice, că dela întroducerea nefastelor legĭ bisericești, adecă de 7 anĭ încoacĭ *110,600 copiĭ originarĭ dela parinți creștinĭ nu s'au botezat și 53,200 părechi creștine nu s'au cununat bisericește.* Tot în acești 7 anĭ s'a urcat la 2100 numĕrul „căsătoriilor“ jidano-creștine și fără confesiune: nicĭ acești n'au vĕzut biserica, nicĭ copiiĭ acestora nu s'au botezat.

In 1902, 1196 au devenit fără confesiune, dela 1896 încoace 17,020. In 1902 s'au intentat 4470 divorțurĭ, dela 1900 încoacĭ (în 1900—3516, 1901—4063, 1902—4470; *numĕrul acesta crește din an în an!) 12,049!* Din aceste 4470 divorțurĭ *2614* (partea cea maĭ mare decĭ) de căsătoriĭ s'au desfăcut.

O altă icoană tristă: dela 1896 până la anul 1900 circa 32.000, în 1901—71,000, în 1902—92,000 **de inși au emigrat** *din Ungaria în America* și alte părți, nemaĭ vorbind despre ceĭ emigrați în România. Dinpetrivă în 1902 (și anul acesta e dătător de mĕsură și pentru ceĭ precedenți) s'au întêmplat numaĭ 1811 indigenate, adecă numaĭ 1811 străinĭ au devenit după lege cetățenĭ maghiarĭ, în vreme ce ovreiĭ galițienĭ cu zecile de miĭ imigrează an de an în țeară, se și așază aicĭ, să și îmbogățesc, exercită și drepturĭ politice în interesul liberalismuluĭ, fără ca să-și țină de o datorie a se încetățenĭ. Astfel în sensul adevĕrat al cuvêntuluĭ *străinĭ* au ajuns să ne stăpânească.

Dela 1896 până la 1900 an de an circa 470,000 schimbărĭ de proprietățĭ s'au făcut în Ungaria, dintr'aceste 19,000 adecă 3—9 procente pe *calea licitațieĭ* și prețul acestor proprietățĭ este de 36,553,000 cor. In 1901 circulația schimbărilor funduale a fost deja 550,000 și din aceste 20,000 adecă 3—6 procente sunt resultantele *licitațiilor.* Valórea acestor proprietățĭ licitate a fost 47,110,000 cor. In 1902, 566,000 a fost circulația schimbărilor funduale și din aceste 21,100 adecă 3.73 procente resultánte a *licitațiilor* ear valoarea proprietăților licitate de 60,963,000 cor...

Un proces de presă în Cluj.

— 11 Maiu.

Da, zic un proces de presă, pentru-că modul de pertractare și de judecată a început a fi tipic.

Se constitue Curtea cu jurați. Procurorul șterge din listă pe jurațiĭ maĭ liberĭ cugetătorĭ (maĭ puțin copleșiți de șovinism).

Eventual uzează și apărătorul de dreptul acesta ștergênd și dînsul 7 jurați, câți are drept să șteargă. Se înțelege apărătorul ar trebui să șteargă pe toți jurațiĭ.

Urmează apoĭ cetirea pasagelor incriminate. După acea vine vorbirea procuroruluĭ, care înșiră câte-va fraze patriotice arătând pericolul și pretinde sus și tare condamnarea acuzatuluĭ. E vaĭ de cine ajunge pe mâna luĭ.

Urmează (tot atât e pentru jurați și dacă n'ar urma) vorbirea de apărare a acuzatuluĭ, apoĭ a apărătoruluĭ.

Se retrag apoĭ jurațiĭ, ca să judece (?) oare e sau nu vinovat acuzatul. Eĭ însă n'au alt rĕspuns, de cât numaĭ „igen“.

După acestea juziĭ croesc osânda.

Am premis acestea, ca să dau o icoană generală a pertractărilor la curtea cu jurați din Cluj în procese politice românești.

Dar să vedem cum a fost procesul din 11 Maiu, intentat d-luĭ Vasile E. Moldovan pentru articoliĭ „Despre originea noastră“ din „Foaia Poporuluĭ“.

S'a constituit Curtea cu jurați fiind președinte dl Artur Reinbold, procuror dl Endes, ear apărător dl Dr. Valer Moldovan, fratele acuzatuluĭ.

Atitudinea acuzatuluĭ, a d-luĭ Vasilie E. Moldovan, a fost plină de demnitate. La întrebarea președinteluĭ, pentru-ce a scris articoliĭ, rĕspunde cam următoarele:

„La întrebarea, că de am scris acești articoliĭ, îmĭ vine să rĕspund cu altă întrebare, anume: De ce să nu-ĭ fi scris? Sistemul de învățământ dela noĭ, ar fi destul motiv ca să ni-se rĕsvrătească sufletele. Pe noĭ ne-ați scos din cadrele istorieĭ patrieĭ, pare că noĭ nicĭ n'am fi existat aicĭ, pare-că istoria acesteĭ țărĭ n'ar avea nimic cu noĭ. Tot ce s'a făcut, e meritul naționalității maghiare, noĭ am fost numaĭ o cantitate negligeabilă“, — ne-ați eschis și din cadrele istorieĭ literaturiĭ, — pare-că celelalte naționalității n'ar fi demne de a vedea Parnasul. Nu ne învață școalele de stat nimic despre noĭ, ba ne opriți să ne învățăm trecutul nostru chiar și din sirguință proprie. Ne priviți ca pe străinĭ, și vĕ miraţi, că în sfârșit ne simțim și noĭ străinĭ.

Am scris istoria Românilor din Ardeal, pentru-că știu, că trecutul e garanța viitoruluĭ.—Am scris că se știe și țăraniĭ, că deși ni-se neagă orĭ-ce trecut, noĭ avem trecut, maĭ mare și maĭ dureros de cât orĭ-ce altă naționalitate în țara. — Și am scris aceste articole, ca să propovăduesc în sînul poporuluĭ știința educătoare a istorieĭ, de care d-voastră credețĭ, că noĭ n'avem nicĭ o trebuință, ci ne-am născut pe acest pământ ca să fim vieața întreagă sateliții naționalității maghiare, — care în extravaganța eĭ, — și-a creat chiar și un Dumnezeu separat de alte neamurĭ.

Istoria d-voastră, pe care siliți să o învățăm, nu e numaĭ fantastă și falsă, și nu numaĭ că tace de noĭ, dar ne umilește direct. Imĭ aduc aminte, că un profesor de liceu m'a silit să strig în gura mare, că lancu a fost căpitan de bandiți, — acel Iancu pe care noĭ îl divinisăm și despre care Pallas Lexicon zice că e una din cele maĭ ideale figurĭ ale timpuluĭ sĕu“.

Cu un temperament deosebit a rostit însă vorbirea de apărare.

Se pune pe punctul de vedere, că ce a scris e adevĕr istoric. Face o comparațiune pateticĭ între libertățile de presă a diferitelor state, în rîndul al doilea viind Ungaria după Rusia. Toată vorbirea e pătrunsă de uu spirit fin. In forma aceasta le-a spus Ungurilor în față adevĕrurile cele maĭ crude, dar adevĕrate.

Dl advocat Dr. Valer Moldovan în vorbirea d-sale de apărare face geneza articolelor acelora.

Arată că orĭ-ce faptă maĭ mult sau maĭ puțin e productul mediuluĭ social. Idealismul național e ceea-ce a condus pe autor la scrierea articolelor. Deja în familie din partea mameĭ n'a auzit de cât numaĭ vorbe înduioșătoare despre Românĭ. Când însă ieșea din casă, pe strade și peste tot în public, n'a auzit alt-ceva, de cât expresiunile specifice ungurești „vad oláh, kutya oláh“ etc. Așa-dară din familie a primit simțământul de a-și iubi neamul, ear mediul social a întărit și maĭ tare simțămîntul acela, care cu timpul s'a prefăcut în idealismul puternic național. Trece apoĭ la împrejurările, în carĭ se află libertatea gândireĭ în Ungaria. Scoate în relief 1), convingerea individuală, 2), legea, care o urmărește pe aceasta și 3), temnița.

Pe lângă toate vorbirile acestea clasice, jurațiĭ au făcut, ce-au făcut și maĭ de mult, au rĕspuns la întrebarea că e vinovat sau ba, cu afirmativul „Da“.

Ear juziĭ au dictat osânda, care e următoarea: *Dl Vasile E. Moldovan e pedepsit cu 4 luni închisoare de stat și cu 1000* (o mie) *de coroane precum și suportarea speselor de proces.*

Indrăsnețe furturĭ musicale și literare.

Eram obicĭnuiți a observa cu câtă predilecție își vindică patrioțiĭ nostriĭ de aĭ lor pe orĭ și care (Român din țara noastră, care, se dinstingea undeva în străinătate. Ce le pasă lor, că acela era cel maĭ neaoș Român? Dacă odată era din Ungaria, atuncĭ era presentat prin ziarele lor ca ungur... Dar n'am fi crezut să ajungem și pân'acolo, în cât nicĭ productele noastre literare și musicale să nu fie cruțate din partea lor și să nu fie plagiate în cel maĭ îndrĕsneț mod!... Că însă în Ungaria și aceasta e cu putință, despre aceasta se putea convinge orĭ și care din cele următoare:

Intêmplarea aduse cu sine, că în zilele trecute, făcênd musică cu un coleg, acesta îmĭ cântă la pian o piesă musicală, spunêndu-mĭ, că aceasta e cea maĭ nouă și maĭ frumoasă piesă ungurească.

Indată însă ce lovi acordurile primuluĭ tact aceste, mi se părură de tot cunoscute. Ascult până în capĕt, și spre mir rea mea cea maĭ mare vĕzuĭ, că piesa din chestie *este vechea și frumoasa noastră romanță de G. Cavadia „Unde eștĭ?, compusă pe cuvintele și dedicată luĭ Th. Șerbănescu.* Cerui îndată piesa în ediția maghiară și mĕ uitaĭ la titlul eĭ, care e următorul:

„Elsz-e még? Bús dal, irta Rudnyánszky Gyula, zenéjét szerzé Rényi Károly“, adecă pe românește: Maĭ trăeștĭ? cântec trist *cuvinte de luĭiu Rudnyánszky, musică de Carol Rényi.“* Mĕ uit bine la coperta pieseĭ și vĕd că a apărut în ediția luĭ: „Rozsnyai Károly, könyv és zenemű kiadása Budapest, Muzeum körut 15“ și că poartă observarea: A kiadó sajátja minden országra nézve — Proprietatea editoruluĭ pentru toate țĕrile. Pe fața ultimă e un catalog de note ungurești, între carĭ și Az én bánatom (Când luna 'n Maiu) *szövegét irta Rudnyánszky Gyula* — cuvinte de I. Rudnyánszky, Emlékszel-e? (Știĭ tu?) *szövegét irta Rudnyánszky Gyula;* Elsz-e még? Legujabb, remekszép bús dal. Szövegét irta Rudnyánszky Gyula, Zenéjét szerzé Rényi Károly=Maĭ trăeștĭ? *Cel maĭ nou* (?) *și admirabil cântec trist* (Cred zĕu. numaĭ numaĭ nu e dintr'un cap tocit ca a luĭ Rényi! Coresp.) cuvinte de I. Rudnyánszky, musică de Carol Renyi. — M'am uitat cu de amănuntul la piesă și cerêndu-o, ca să o duc acasă, am făcut comparație între cea originală a luĭ G. Cavadia, pe care o am, și între cea din chestie și am observat, că pretinsul compositor, — pe care, dacă nu l-ar trada deja numele, că din ce neam se trage, atuncĭ de sigur l-ar trada obrăsnicia aceasta — nu s'a rușinat de loc de a fura din tact în tact întreagă piesa luĭ Cavadia, cu aceea neînsemnată deosebire, că, până când G. Cavadia și'a arangiat piesa pentru voce și pian astfel, că pianul cântă numaĭ acompaniamentul, ear vocea cântă melodia, dl Rényi a pus întreg acompaniamentul la mâna stângă (adecă în cheia bassuluĭ la pian) ear mâneĭ drepte i-a dat să cânte melodia. Apoĭ a maĭ lăsat icĭ colea câte un ton afară din câte un acord crezênd, că astfel va înșela lumea. Dar nicĭ chiar tonalitatea n'a schimbat-o, lăsând și el pieasa în *h moll*

Atâta cu privire la musică! Iar ceea-ce privește textul, ca să-și poată face fie cine idee despre originalitatea luĭ Rudnyánszky Gyula (care judecându-l după nume m'aĭ că am jura, că e neam de sânge cu dl Rényi) las aci se urmeze atât textul original român a luĭ Th. Șerbănescu, cât și pe cel plagiat a luĭ I. Rudnyánszky:

Unde eștĭ?

de Th. Șerbănescu.

Inzadar în larga lume
Caut să te maĭ găsesc
Tu l'al careĭ dulce nume
Și azĭ încă 'ngălbinesc
Unde eștĭ, unde eștĭ?

Anger cu aripa ușoară
Pe pământ venit din cer
Te aĭ întors tu în cer eară
Ceruluĭ în dar te cer
Dintre ingerĭ tu lipseștĭ
Unde eștĭ, unde eștĭ?

In steluța viețiĭ mele
In ce nopți te-aĭ cufundat
Inzadar te caut prin stele
Stelele încă te caut
Ca și mie le lipseștĭ
Unde eștĭ? .. etc.

Élsz-e még?

irta Rudnyánszky Gyula.

A világ hol rejthet téged?
Hiába sápadok
Szerelmem hiába éget
Te reád nem találok
Merre járzs! tudja azég
Élsz-e még! élsz-e még?

Angyalom te édes tiszta
Kit az ég adott nekem
Tán az égbe tértél vissza?
Mind hiába kérdezem
Angyalok se láttak rég
Élsz-e még, élsz-e még?

Melyik éj ködébe tüntél
Szivemnek csillaga!
Tündökölni, hogy megszüntél,
Szomoru a menybolt maga
Az a két szem ott sem ég
Élsz-e még... stb.

De toate aceste însă nu ne-ar prea durea capul, da ne mirăm de cutesanța ne maĭ pomenită, ce și o ia dl Rényi Károly, edând sub forma sa, ca și *pe cea maĭ nouă și minunat de frumoasă* (remekszék-admirabilă) *compositie proprie* o romanță românească, compusă de un compos

Congregaţia comit. Caraş-Severin.

Miercurĭ s'a ţinut congregaţia de primăvară a comitatuluĭ Caraş-Severin.

Din punctul de vedere al politiceĭ naţionale Congregaţia a avut o deosebită importanţă.

S'a primit o propunere a dluĭ Coriolan *Bredicean*, ca *Congregaţiunea să ceară dela guvern prin o adresă specială suspendarea mĕsurilor escepţionale prin care ni-s'a făcut ilusorie eserciarea dreptuluĭ de liberă întrunire şi garantarea deplineĭ libertăţi de întrunire.*

Inaintea ordineĭ de zi a interpelat dl Virgil *Thomicĭ* în chestiunea înfiinţăriĭ gimnasiuluĭ român în Caransebeş, sulevată şi de ziarul nostru.

Interpelantul arată cum la 1881 au decis 61 comunităţĭ din fost-a graniţă ca din 5% ale venitelor averiĭ lor comune să se fondeze gimnasiu românesc la Caransebeş.

După multe peripeţiĭ, congregaţia a aprobat decisul comunităţilor, dar de atuncĭ au trecut 23 de anĭ şi nu s'a făcut nimic.

Intreabă pe vice-comite dacă are orĭ nu cunoştinţă de acel conclus şi are de gând să-l ducă în deplinire, şĭ până la congregaţia viitoare să vină cu raport în afacerea aceasta.

Vice-comitele *Fialka* promite că se va ocupa cu chestiunea şi va aduce raport special la timpul cerut.

A urmat interpelarea dluĭ Const *Berariu* în afacerea unor presiunĭ ilegale ale societăţiĭ priv. a căilor ferate austro-ungare, asupra alegĕtorilor dependenţĭ de societate.

Punct maĭ important a fost propunerea de omagĭ a comitetuluĭ permanent către Maiestatea Sa, pentru hotărîrea Sa prea înaltă, de a aduce în ţeară osĕmintele luĭ Rákoczy, propunere la care au aderat şi Româniĭ purcezênd din principiul că Maiestatea Sa premerge cu esemplu nobil, arătând cum fără amărăciune se cuvine slăvirea tuturor eroilor.

„Aţĭ auzit — zice oratorul Românilor dl Bredicean, — Inţelegeţĭ şi învĕţaţĭ. Fără amărăciune se căutăm cu toţiĭ amintirea tuturor eroilor nostri — Şi noĭ ne avem eroiĭ nostri! — cărora le-a revenit rol conducĕtor în luptele apuse Să ne stimăm reciproc eroiĭ! Aşa ne invaţă părintescul glas al Maiestăţiĭ Sale. Dee Dumnezeu ca aceste cuvinte de aur să pătrundă în conştiinţa tuturor fiilor acesteĭ ţĕrĭ care nu e numaĭ patria Maghiarilor, ci a noastră a tuturor

Adresa s'a primit.

A urmat raportul vice-comiteluĭ, la care a luat cuvêntul o întreagă gardă de oratorĭ Românĭ: George *Tătucu*, Dimitrie *Bogoevicĭ*, Virgil *Thomicĭ*, Dr. Cornel *Jurca*, Dr. Stefan *Petrovicĭ*, Coriolan *Bredicean* şi C. *Dobrin*.

Aci a făcut dl *Brediceanu* importanta sa propunere, pe care congregaţia a primit-o.

S'a făcut apoĭ o critică aspră comitatuluĭ pentru ingerinţele ilegale eserciate la alegerile representanţilor pentru comunitatea de avere.

Celelalte obiecte s'au primit fără discuţiune după-cum le-a propus comitetul permanent.

Sinodul archidiecesan din Blaj.

Şedinţa I.

Marţĭ în 10 Maiu st. n., s'a făcut deschiderea Sinoduluĭ într'unul din localurile reşedinţeĭ metropolitane.

Inainte de deschidere s'a celebrat sf. Liturghie în catedrală. A pontificat însuşĭ I. P. S. Sa Metropolitul cu mare asistenţă. Cântările liturgice au fost esecutate de corul clericilor.

După sf. Liturghie toţĭ membriĭ Sinoduluĭ s'au dus la reşedinţa metropolitană. Aicĭ o deputaţiune de 7 membriĭ a invitat pe Metropolitul să vină pentru a deschide Sinodul.

Inalt Prea Sânţia Sa Archiepiscopul şi Metropolitul întrând în sala desbaterilor şi ocupând locul presidial a dat cetire importantuluĭ discurs de deschidere.

După deschidere, sinodul a procedat îndată la alegerea a patru notari. S'au ales d-niĭ protopopĭ: Ioan Maior (Aiud), Iosif Lita (Iclod), Laurenţiu Pascu (D. S. Mărtin) şi preotul Vasilie Suciu (Căpuşul de Câmpie).

La ordinea zileĭ fiind raportul comisiuneĭ verificătoare, aceasta a prezentat resultatul verificărilor. Finindu-se verificarea, Sinodul se declară constituit.

Escelenţa Sa Metropolitul arată, că profesoriĭ nehirotoniţĭ dela gimnasiu şi preparandie s'au plâns pentru-că n'au fost admişĭ la vot cu ocasiunea alegerilor delegaţilor dela institutele confesionale locale, au presentat un memorand în privinţa aceasta şi cer ca Sinodul să decidă dacă îndreptăţiţĭ sunt sau nu cu vot activ la alegerea representanţilor corpuluĭ profesoral?

Tot Escelenţa Sa metropolitul propune să se exprime sentimentele de omagiu şi fidelitate către factoriĭ supremĭ în biserică şi stat şi presentă textul a două telegrame către Pontificele din Roma, Piu X, şi Majestatea Sa monarchul Francisc I. — Sinodul primeşte.

Escelenţa Sa învită apoĭ sinodul, ca pentru studiarea şi reportarea de lipsă să-şĭ aleagă patru comisiunĭ din câte 7 membri, ceea-ce să şi face la propunerea protopopuluĭ P. Uilacan (Reghin); se aleg.

Acestor patru comisiunĭ li-se predau rapoartele şi elaboratele sinodale spre studiare şi opinare.

Escelenţa Sa Metropolitul prezentează telegramele de salutare sosite dela d-niĭ: Leontin Pop, Ranta Buticescu, Ladislau Pop şi Dr. G. Ilea din Cluj, apoĭ dela vicarul Barboloviciu din Şimleul Silvanieĭ.

Cu aceasta, ordinea de zi a primeĭ şedinţe fiind eshauriată, şedinţa s'a ridicat pe la orele 11½.

După ameazĭ nu s'a ţinut şedinţă. Aceasta din causă că diferitele comisiunĭ nu şi-au putut încheia lucrările şi redacta definitiv rapoartele.

Rap.

Rĕsboiul ruso-japonez.

Petersburg, *14 Maiu. Se anunţă oficios că Japoneziĭ au ocupat Hulantimul pe linia ce leagă Mukdenul cu Port Arthurul. Astfel legătura dintre Mukden, unde este statul major rus şi dintre Port Arthur este întreruptă.*

Londra, 14 Maiu. Agenţia Reuter primeşte din Petersburg următoarea ştire. Locţiitorul Alexeief a raportat ţaruluĭ că Ruşiĭ nainte de a evacua oraşul Dalni **au nimicit**, cu dinamită, atelierele maritime, precum şi toate edificiile din oraş şi port. **Au aruncat în aer** şi digul (molo) din port, ca şi astfel să îngreuneze debarcarea Japonezilor

Supărat că fusese fals informat despre situaţia dela Jalu, Ţarul a dat aspră poruncă să i-se raporteze tot şi sincer. In urma poruncĭi acesteia atât Kuropatkin cât şi Alecseief au trimis ştirĭ foarte triste. Bătălia dela Jalu a fost ceva îngrozitor pentru Ruşĭ. O adevĕrată spaimă i-a cuprins şi **au luat-o la aşa fugă, că nicĭ un cal s'au vre'un tun n'a putut fi scăpat.** Oficeriĭ zadarnic căutau să reţină soldaţiĭ orĭ să-ĭ mâne în foc. »Retragerea« dela Foengvangceong a fost o grozavă derută.

Alexief a maĭ raportat că **flota dela Port-Arthur nu maĭ e bună de nimic,** de oare-ce uumaĭ un singur vas de rĕsboiu a maĭ rĕmas întreg. Ear dela ultimul atac japonez, de când cu scufundarea în canal a vaselor japoneze încărcate cu drugĭ de fer şi bolovanĭ de peatră, *este peste putinţă de a ieşi din Port-Arthur.* Astfel oraşul în scurtă vreme va trebui să cadă în puterea Japonezilor.

Ştirĭ locale.

Dl Institoris Kálmán, primarul oraşuluĭ nostru, pentru meritele sale câştigate pe terenul administrativ, a fost distins de M. Sa conferindu-i-se titlul de *consilier regesc.* Erĭ numĕroase persoane distinse din oraş, precum şi capul diferitelor autorităţĭ şi corporaţiunĭ, au grăbit să-l felicite.

Ne alăturăm şi noĭ celor carĭ aduc dluĭ primar urărĭ de bine.

Rĕspuns ziaruluĭ „Vremea“.

Confraţiĭ dela „Vremea“ din Bucureştĭ se pare că nu sunt obicinuţĭ a servi o causă, o idee, ci-s întraţĭ la stăpânĭ. Intr'o chestie de aşa mare însemnătate cum este actuala fasă a renteĭ şcoalelor române dela Braşov, confraţiĭ dela numituĭ ziar n'au de scris de cât injuriĭ la adresa noastră, care am fi pur şi simplu „unelte ale guvernuluĭ Sturdza“.

Când ne facem datoria de a chema din vreme atenţia celor în drept — **dela noĭ,** căcĭ *ne-am ferit să amestecăm la mijloc pe ceĭ din România,* — „Vremea“ ne acuză că facem treaba guvernuluĭ actual român.

Cum să-ĭ acuzăm însă noĭ pe ceĭ dela „Vremea“ când înjură pe ceĭ ce nu-şĭ îndeplinesc de cât o înaltă datorie către o causă mare naţională?

Noĭ ne abţinem însă de a păşi pe acest teren al încriminărilor din care nicĭ publicul nicĭ causa nu câştigă, şi pentru a evita diferendul, propunem un singur lucru: „Vremea“ să reproducă articolele ce publicăm noĭ privitor la afacerea renteĭ, obligându-ne că în schimb să reproducem şi noĭ toate articolele sale injurioase la adresa noastră.

Iĭ convine?

---

tor român, *care a fost una dintre romanţele ce au fost presentate şi pare mi-să, chiar şi premiate la expoziţia universală din Paris în anul 1889.* Cred că ar fi cu cale, ca compositoriĭ nostriĭ să nu treacă simplu ordinea zileĭ peste atarĭ fapte a perciunaţilor din Pesta.

Deva, 10 Maiu 1904.

I. Cl. Juga,
cand. de advocat.

CANTEC.

Vezĭ, dragiĭ oaspeţĭ le-au venit
Şi pomiĭ toţĭ s'au premenit
De sĕrbătoare. —

Grădina-ĭ templu plin de zvon,
Albina-ĭ psalt, — şi orĭ-ce floare
Un sfânt amvon.

Sub streşinĭ cuiburile vechĭ
Ascund ear vesele părechĭ
De rândunele, —

Şi cuiburĭ nouĕ se clădesc —
Ear eu furat de-un vis privesc
Zimbind la ele.

O spune-mĭ dragă rândunea
Ce sborĭ mereu în preajma mea,
Tu ştiĭ maĭ bine:

O să-mĭ ajute Dumnezeu
Să-mĭ pot alcătui ca tine,
Un cuib al meu?

ICR Cluj Biblioteca Universitară Cluj

Din străinătate.

Sfîrşitul conflictuluĭ turco-grec. Din Athena se vesteşte că conflictul greco-turc din Smirna s'a sfîrşit. Valiul din Smirna a făcut o visită oficioasă la consulul grec Antanopulos exprimêndu-şĭ părerea de rău pentru cele întîmplate.

*

Brazilia mobilează. Intre Brazilia şi Peru s'a iscat un conflict acut din causa unuĭ teritoriu, pe care statul brazilian şi-l revendica şieşĭ. Anume Peru a ocupat teritoriul dintre Alto-Purus şi Alto-Juru. Guvernul brazilain din causa asta a adresat guvernuluĭ din Peru—cum se anunţă din Rio de Janeiro — o notă diplomatică, în care pretinde recedarea teritoriuluĭ controversat. De oare-ce Peru pân'acum n'a răspuns la această notă şi nicĭ de evacuare nu este preocupat, guvernul brazilian a început mobilizarea atât a armateĭ terestre cât şi a marineĭ.

Din Lima, capitala statuluĭ Peru, transpiră vestea, că răsboiul este inevitabil, şi că deja ambele state transpoartă trupe spre teritorul de litigiu.

*

Răscoala tribuluĭ Herero. „*Deutsche Kolonialzeitung*“ este informată, că ducele Ioachim Albrecht, fiul duceluĭ prusiac Albrecht, în curênd va pleca pe câmpul de răsboiu sud-vest-african.

Guvernorul *Leutwein* raportează din Africa cu datul de 10 Maiu, că răsculaţiĭ Herero se retrag spre nord pe linia Oticura-Oricoconero din naintea trupelor imperiale.

*

Revoluţie în Paraguay. Insurgenţiĭ au aruncat în aer două poduri. Cum se vesteşte, răsculaţiĭ se află deja aproape de *Montevideo*, care este foate slab apărat.

*

Bandiţiĭ pe insulele Philippine. Din Manilla vine ştirea, că maĭ multe sute de Malai au atăcat pe ascuns lângă Simpatenu (Mindanao) pe locotenentul *Harper* şi 39 soldaţĭ aĭ regimentuluĭ 17. Doĭ oficerĭ şi 15 feciorĭ au căzut, ear 50 au fost vulneraţĭ.

DIN ROMÂNIA.

Aniversarea zileĭ onomastice a M. S. Regineĭ. Maestăţile lor primind la palat, Sâmbătă 24 curent, Consiliul de miniştri, d-l primministru Dimitrie Sturdza a adus M. S. Reginii felicitărĭ pentru aniversarea aceleĭ zile pronunţând următoarea cuvêntare:

„Prea graţioasă Doamnă,

„Depunem cu ţara întreagă urările noastre cele maĭ devotate la picioarele Maestăţeĭ Voastre.

„Un singur gând cuprinde astă-zĭ inimele noastre a tuturora, ca Dumnezeu să vĕ dăruiască anĭ mulţĭ, sănătate şi toate fericirile, căcĭ poporul român e adênc pătruns de recunoştinţa ce datoreşte Maestăţeĭ Voastre.

„Ştie toată suflarea românească, că eĭ sunt închinate cugetările şi faptele Voastre, şi toţĭ admiră puterea covîrşitoare de muncă care vĕ însufleţeşte. Copiĭ vorbesc de dragostea Regineĭ pentru dênşiĭ. Bolnaviĭ şi săraciĭ povestesc de bunătatea inimeĭ Voastre care alinează suferinţele şi durerile.

„Bătrâniĭ şi tineriĭ laudă pe neasămănata femee, care, prin cântările eĭ fermecătoare, duce faima neamuluĭ românesc în ţĕrile cele maĭ depărtate. Intreg poporul se uită spre Voĭ cu mândrie şi cu respect, şi fiecare 'şi zice:

„Regina noastră domneşte peste toate Reginele, — iar lumea cea mare fericeşte pe poporul român, că i s'a dăruit de sus, într'o singură fiinţă, Regina Elisabeta şi Regina Carmen Sylva, a cărora renume va trece de la nepoţĭ la strănepoţĭ, din neam, strîns unit cu renumele înţeleptuluĭ şi Viteazuluĭ Vostru soţ şi Rege al nostru Carol I.

„Dumnezeu să bine-cuvinteze şi de aci înainte paşiĭ Maiestăţeĭ Voastre şi Maestăţeĭ Sale Regeluĭ!' Aceasta este rugăciunea noastră a tuturora!

„Să trăiţĭ Maiestatea Voastră şi Maiestatea Sa Regele! Să trăiască Alteţele lor Regale Principele şi Principesa Românieĭ cu Principiĭ Carol şi Nicolae şi Principesele Elisabeta şi Maria“.

NOUTĂŢI.

ARAD, 14 Maiu 1904.

— **Dela Academia maghiară.** Cetim în ziare din capitală, că la distribuirea premiilor pentru opurile întrate la academie pentru premiare, premiul de 200 piese de aur l-a obţinut celebrul matematician şi profesor dela universitate şi politechnicul din Budapesta, *Dr. König Gyula* pentru opul maĭ nou şi de mare importanţă: *Teoria generală a cantităţilor algebraice.*

— **Jertfa duelului american.** O telegramă din Debriţin aduce ştirea despre un duel întêmplat acolo. Interesant e, că eroul a fost un „*teolog*“ (?) calvin, care s'a sinucis cu revolverul în pădurea din apropierea oraşuluĭ. In epistola sa el pomeneşte motivul: rivalitatea! Oare astfel de „teologĭ“ cresc şi pregătesc institutele calvine pentru cariera preoţească?

— **Jidanul ar vrea să scape.** Cetim în „Alkotmány“: In afacerea măceluluĭ din Aleşd în sfîrşit s'a terminat investigarea şi procurorul va redacta cât maĭ curênd actul de acusă. Complicĭĭ seduşĭ carĭ au fost deţinuţĭ, îşĭ aşteaptă cu răbdare soartea în arestul preventiv. Intre ceĭ 18 deţinuţĭ s'a aflat numaĭ unul, care a dat recurs în contra deţinerii şi acesta e *Silberstein*, ovreu din Oradea-mare, aţiţător social-democrat.

— **Când regele Petru dementează.** Alaltăerĭ regele Petru a declarat naintea raportoruluĭ ziaruluĭ rus »Novoie Vremia« pe ordinariĭ regicizĭ de »eroĭ patriotici«. Erĭ a primit în audienţă pe corespondentul ziaruluĭ »Politische Corespondenz«. Câte propositiĭ a rostit M. Sa la întrebările raportoruluĭ cu privire la declaraţiile sale din ziua precedentă, toate începeau cu cuvintele: *pură invenţiune*. Aşa pură invenţiune este, că Majestatea Sa are de cuget să renunţe la tron, să schimbe constituţiunea, să-şĭ calce jurămêntul depus pe aceasta, că intenţionează să dimită guvernul şi se denumească altul, care n'are majoritate în Skupştină etc. Cu un cuvênt Maiestatea Sa desminte tot, numaĭ faima aceea nu că socoteşte pe regicizĭ de »eroĭ naţionalĭ«. Singură faima asta nu este pură invenţiune. Dar nicĭ nu află cu cale să desmintă şi faima asta, căcĭ doară nu poate ofensa eventual pe ceĭ cărora le datoreşte cu veşnică recunoştinţă, că a ajuns pe tron. — Nespus de rău îĭ şede unuĭ rege o astfel de slăbiciune de caracter...

— **Advocat nou român în Pecica.** Dl Vasilie Paguba, fost jude la Tribunalul din Arad, şi-a deschis cancelarie advocaţială în Pecica. Date fiind experienţele bogate ce a câştigat ca jude, noul advocat e indicat să fie în stare a servi cu cele maĭ bune consiliĭ clienţilor carĭ îl vor căuta.

Vestim în acelaşĭ timp că fiul dluĭ Vasile Paguba, dl Vigirl Paguba, a obţinut titluĭ de doctor juris. Multe felicitărĭ.

— **Interconfesionalism.** Era o lozincă cuvêntul acesta al liberalismuluĭ de pe vremea reformelor bisericeştĭ. Interese materiale i-a mânat pe mulţĭ inşĭ la a se lăpăda de confesiune, dar societatea cultă a rămas pân'acum neatinsă. Acuma să vesteşte din Budapesta că între studenţimea universitară anul acesta s'au ivit ceĭ dintâĭ studenţĭ interconfesionalĭ. In raportul ministeruluĭ despre starea publică a ţĕriĭ se constată că la universitate 2 studenţĭ în drept, un student la filosofie şi unul la technică sunt fără confesiune. Şi aceştia desigur — ovreĭ!

— **Capul luĭ Varzalona.** Capul luĭ Varzalona este un cap destul de interesant, căcĭ — s'a pus premiu de zece miĭ lire pe el. Trebue adecă să ştim că acest Varzalona este un *rege de briganzĭ* în Sicilia, şi ocupă locul, rămas vacant prin arestarea vestitului bandit *Muzolino*. Nu de mult s'a găsit în apropierea oraşuluĭ Palermo din insula Sicilia un cap de mort tăiat şi împodobit cu desemnul uneĭ săgeţĭ. De-odată s'a răspândit ca fulgerul vestea, că acest cap e al Majestăţeĭ Sale regeluĭ Varzalona, căcĭ era lucru ştiut, că Varzalona 'şi-a înfrumseţat onorabila-ĭ frunte cu acest desemn fantastic. Că cine a răpus capul vestituluĭ brigand, aceea nu se ştie încă: cinstiţiĭ Siciliani erau dispuşĭ a crede, că — el însuşĭ 'şi-a tăiat capul — şi 'şi-a pus altul în locul luĭ, ca să nu-'l recunoască lumea. Vestea aceasta totuşĭ avu un rezultat foarte plăcut pentru Varzalona: poliţia nicĭ nu l'a căutat timp de vre-o cincĭ zile. In sfîrşit în ziua a şeasea s'a făcut lumină: capul detrunchiat e al unuĭ sărman păzitor, pe care marele Varzalona şi sora-sa demnă unuĭ căpitan de banditĭ 'l-a omorît direct în scopul de-a păcăli pe cinstita poliţie. Săgeata a fost pictat de frumoasa sora a banditului, pe care de alt-fel au prins-o geandarmiĭ şi au băgat-o în temniţă. Acum întreaga dinastie a regeluĭ Varzalona e representată de un băiat cam de vr'o nouă anĭ, ear adevăratul şi strălucitul representant este însuşĭ ilustrul căpitan de briganzĭ. Gingaşul băieţaş a fost dus din partea autorităţilor la casa de orfanĭ din *Castronovo*, fiindcă în satul natal nu putea rămâne, căcĭ onoraţiĭ consătenĭ nu-ĭ dădeau pace, ci îĭ povesteau într'una despre „gloria“ fratelui său.

Generalul Sasulici. Despre generalul *Sasulici* se ştie: a fost comandantul armateĭ moscovite dela Yalu şi maĭ zilele trecute a mâncat bătaie sdravănă dela drăguţiĭ Japonezĭ, din care cauză apoĭ generalul suprem Kuropatkin e supărat foc pe el şi îl învinovăţeşte zicênd, că el este cauza, că Ruşiĭ au fost bătuţĭ.

Acest general Sasulici e vĕr bun cu vestita nihilistă, *Vera Sasulici*, care în 1878 a comis un atentat în contra generaluluĭ *Trepov*, care era pe atuncĭ şeful poliţieĭ din *Moscva*. Vĕrul feteĭ, actualul general, care era pe atuncĭ numaĭ locotenent, a cerut permisiune dela ţarul *Alexandru* II ca să-'şĭ poată schimba numele de familie. Ţarul însă nu i-a dat voie scriindu-ĭ tot-odată într'o epistolă frumoasă, că „meritele şi serviciile luĭ nu o să le confunde cu cea-ce a făcut verişoară sa“. — Şi speranţa aceasta a ţaruluĭ nicĭ nu a fost deşartă, căcĭ din vĕrul nihilisteĭ s'a făcut general şi comandant de corp. Dar, că Japonezii 'l-au bătut, sigur că nu ţarul, dar nicĭ Sasulici nu este de vină.

— **Invitare.** Junimea şcolară dela Gimnasiul superior fundaţional din Năsăud vĕ învită cu toată onoarea la *Maialul* ce-l va aranja Duminecă în 22 Maiu st. n. 1904 în grădina dela Gimnasiu, eventual în sala de gimnastică. Inceputul pentru st. public la 2 Ore p. a. Preţul de întrare de persoană: 1 cor. 20 fil. Venitul curat e destinat în favorul fonduluĭ de requisite dela Gimnasiu. Ofertele benevole să primesc cu mulţămită şi se vor publica în raportul Anual al gimnasiuluĭ.

Comitetul arangiator.

— **Groaza pădurii.** In pădurea comuneĭ Kohldorf din comitatul Severinuluĭ a petrecut câte-va săptămânĭ un bandit cu numele Forman Felix, care trăia din jaf şi furt. Meseria luĭ era să iasă la amează din pădure la marginea drumuluĭ, pe unde treceau femeile minerilor cu merinde pe seama bărbaţilor. Aci le pândea şi le lipsea de merinde, retrăgêndu-se în desimea pădureĭ, unde devora prada ce a făcut. In săptămâna din urmă însă nu s'a îndestulit numaĭ cu asta, ci se năpustea şi asupra fetelor tinere pe carĭ le tîra cu forţa în pădure, unde le viola şi dacă se împotriveau, le bătea.

Aşa s'a întêmplat asta şi Sâmbăta trecută cu fata de 18 anĭ Maria Petrojan şi cu Saveta Tripon, pe carĭ le-a necinstit în mod bestial. Fapta asta însă a pus capăt orgiilor acestuĭ hoţ. Minerii, în urma groazeĭ ce a întrat în femeile lor de a le maĭ aduce la amează de a-le mâncăriĭ s'au hotărît să caute prin pădure pe noul bandit, pentru a isprăvi cu el. Vr'o 40 la numĕr au pătruns Sâmbătă seara în desimea de arborĭ din toate părţile, nisuind toţĭ spre centrul pădurii, unde cugetau că se află banditul. Când acesta zări pericolul, a tras un foc de revolver asupra unuĭ miner, care era aproape de bandit şi l-a vulnerat. Dar prin asta a căzut numaĭ în cursă sigură, de oare-ce ceilalţĭ muncitorĭ la auzul detunăturiĭ grăbiră înspre acest loc, unde încungiurând din toate laturile pe bandit, după o luptă scurtă dar desperată din partea acestuia l-au trântit la pământ, l-au *sugrumat şi l-au făcut bucăţĭ.*

S'a pornit cercetare judecătorească.

— **Banca de asigurare „Transylvania“ din Sibiiu.** Asupra acestuĭ institut cetim în *„Landwirtschaftliche Blätter“* n-rul 18 dela 1 Maiu a. c. organul vecheĭ Reuniunĭ săseştĭ de agricultură, următoarele:

„Administraţia centrală a „Reuniuneĭ de agricultură“ are deja de multĭ anĭ legăturĭ contractuale cu „Transsylvania“, pe baza cărora membrilor Reuniuneĭ transilvănene-săseştĭ de agricultură li-se oferă la asigurărĭ contra pagubelor de foc anumite beneficiĭ. Este de sine înţeles, că tocmaĭ cu această bancă de asigurare s'a încheiat o astfel de convenţie, deoare-ce aceea este singurul institut sasesc-românesc de felul acesta existent în patria noastră. Fondată cu baniĭ nostriĭ, această bancă s'a desvoltat prin asigurărĭ din mijlocul nostru la o mare extensiune. Realităţĭ, carĭ sunt proprietăţĭ săseştĭ şi române şi carĭ represintă valoarea multor milioane, le găsim aci asigurate. In asigurărĭ asupra vieţiĭ deasemenĭ sunt garantate valorĭ de multe milioane. De aceea zace în interesul nostru, ca prin participare numeroasă la scopurile „Transylvanieĭ“ să o consolidăm şi să o promovăm cât maĭ bine.

Deja dela început acest institut a realizat cele maĭ bune şi maĭ sigure transacţiunĭ în Ardeal. Orĭ-ce încercare de a trece peste teritorul eĭ original cu înfiinţarea de agenţiĭ propriĭ, s'a încheiat cu resultate desavantagioase. De aceea pe viitor institutul va trebui să pună fondul principal pe afacerĭ indigene, ceea-ce este ferm decis a o face de aci înainte. *De datoria noastră este* ca să spriginim acest institut indigen. Baniĭ nostriĭ să între la institutul nostru; aceasta este pentru noĭ o datorinţă patriotică, cu atât maĭ vîrtos, că premiile „Transylvanieĭ“ nu sunt maĭ scumpe ca la alte băncĭ.“

Din partea noastră ne bucurăm, că se recunoaşte în cercurĭ conducătoare săseştĭ caracterul săsesc-românesc al „Transylvanieĭ“. Dupăcât ştim o foarte mare parte a clienteleĭ acesteĭ băncĭ o formează poporul nostru dela sate unde „Transylvania“ acuiră cele maĭ solide afaceri nu numaĭ în Ardeal ci îndeosebĭ şi în reionul agenţureĭ sale principale din Arad. Ne asociem decĭ şi noĭ la apelul lansat de valorosul organ economic săsesc din Sibiiu şi nu putem decât se îndemnăm şi noĭ pe economiĭ nostrĭ a ţinea cu încredere la acest institut vechĭ şi recunoscut între noĭ ca foarte cinstit.

Recomandăm cu atât maĭ mult „Transilvania“ intereselor noastre economice, că atât în direcţiune cât şi la administraţia centrală şi a agenţiilor avem şi noĭ bărbaţĭ dintre ceĭ maĭ distinşĭ şi funcţionarĭ zeloşĭ şi cu simţ pentru nevoile poporuluĭ nostru. Sperăm decĭ, că se va ţinea şi în viitor şi maĭ mult cont de aceste împregiurărĭ la întregirea eventualelor vacanţiĭ la conducere şi în administraţie. x.

— **Ziar românesc nou în Americă.** In New-York a apărut la 28 Aprilie 1904 „Ecoul Americeĭ“, gazetă românească, sub direcţiunea şi proprietatea dluĭ Const. N. Dabija. Acest ziar apare odată pe săptămână, va fi tipărit în limba românească şi va cuprinde informatiĭ din Statele-Unite şi din România, astfel în cât numeroşiĭ Romănĭ din noul continent să poată fi vecinic în curent cu cele ce să petrec în patria-mamă. Ilustraţiile acestuĭ interesant ziar vor fi făcute de vestitul pictor român Pal, care după ce a smuls admiraţia Parisuluĭ a plecat să maĭ culeagă laurĭ în noul continent.

— **Un cas misterios.** Mare sensaţie au produs doĭ străinĭ, când fără bagagĭ, îmbrăcaţĭ modest, am putea zice săracește, au descins la un hotel elegant din Budapesta unde şi-au luat o odaie. Portariul la început n'a voit să-ĭ admită, dar nou sosiţiĭ au insistat până ce acesta în fine li-a pus la disposiţie două odăĭ.

După ce au aşezat în cassa panţerată a hotelului o epistolă sigilată, s'au retras în apartamentele lor.

Portariul conştienţios însă numaĭ decât începu să-şĭ facă împutărĭ, punênd personalul servitor să supravegheze pe ciudaţiĭ străinii. Dar nu s'a îndestulit numaĭ cu atâta. Ţinuta corectă a oaspeţilor care de fel nu se putea aduce în armonie cu îmbrăcămintea lor modestă, apoĭ epistola sigilată îĭ făcea de tot suspecţĭ naintea portarului îngrijat, care din causa asta a telefonat şi la poliţie după un dedectiv, care să-ĭ controleze cu ziua de mâne dimineaţă începênd. Mâne-zi când eşiră, detectivul era în urma lor, petrecêndu-ĭ neobservat în toată calea, ce făcură, până ce ajunseră naintea uneĭ case marĭ. Atuncĭ detectivul observă spre maĭ marea luĭ mirare, că ceĭ doĭ străinĭ întră în casa de bancă a luĭ A. Török et comp. de pe bulevardul Teresian (Terézkörút) 46, unde ridicară pe basa biletuluĭ de loterie, ce era în epistola sigilată, marele premiu. Astfel misteriul a devenit în modul acerta un cas interesant, care cu ajutorul noroculuĭ casseĭ de bancă a luĭ Török făcu din ceĭ doĭ săracĭ de odată oamenĭ bogaţĭ.

Un epitaf original. In comuna Biharfélegyháza a trecut la cele eterne bătrânul econom *Szabó Balázs*. Soţia sa, care a voit să-'şĭ arate pietatea pentru memoria bărbatuluĭ său în mod şi maĭ pregnant pe lângă lacrimile versate în urma luĭ, a lăsat să 'i-se scrie pe «lemnul dela cap» (căcĭ fericitul era calvin prin urmare n'avea cruce) următorul epitaf:

«Aicĭ zace *Szabó Balázs*, născut în Nyüved, mort de cancer, p. u. Bihar.

— **Divorţurĭ din causa frumseţeĭ femeeĭ.** Ziare americane aduc ştirea „sensaţională“ despre treĭ divorţurĭ din causa frumseţeĭ femeilor. Divorţurile ce e drept nu sunt raritate în America şi se pot pronunţa din oare-ce motiv, dar în adevăr în casul present s'a ajuns recordul şi în privinţa asta, căcĭ cas de precedenţă nu se pomeneşte nicĭ în America, şi anume ca bărbatul să divorţeze din causa frumseţeĭ femeiĭ sale. Doamna *Howard* este o femee frumoasă cu păr negru ca peana corbuluĭ şi ochĭ albastriĭ ca azurul, carĭ podoabe au format obiectul predilect al multor poeţĭ din lumea nouă. Dar doamna *Howard* este nu numaĭ pentru frumseţa eĭ, ci şi pentru virtuţile eĭ strălucite celebră. Totuşĭ domnul Howard, bărbatul său se consideră foarte nefericit, plângêndu-se, că frumseţa soţieĭ sale îĭ este o adevărată povară insuportabilă pe capul său, de care voeşte să se scape cu orĭ-ce preţ, cu toate că doamna Howard nicĭ nu vrea să ştie de divorţ. De când procesul de divorţ este în curgere, doamna Howard plânge zi şi noapte, căcĭ ea este îndestulită cu bărbatul său, pe care îl adoră. Dar domnul Howard are o inimă de peatră, care nu se moaie de fel la lacremile fierbinţĭ ale nefericiteĭ sale soţiĭ. — Un alt divorţ a insinuat contra soţieĭ sale *Lionel Lowrence* din Boston. Nevasta acestuĭ domn este un adevărat tesaur neprețuit. Căcĭ afară de frumseţea eĭ captivătoare, cu care a câtigat de două orĭ premiul întâiu la concursul pentru frumseţĭ, maĭ este şi mare artistă de pian, şi ceea-ce-ĭ maĭ important, este fiica unuĭ milionar. Cu toate calităţile şi avantagiile eĭ strălucite, bărbatul său voeşte să se despartă de ea, pentru-că este prea frumoasă. Dar doamna Lowrence nu este de fel învoită să divorţeze Cum însă dl Lowreace aduce motiv, tribunalul va pronunţa divorţul fără să ia în considerare protestul doamneĭ Lowrence. — Al treilea proces de divorţ e cel maĭ interesant. Nevasta domnuluĭ Gallatin este de o frumseţa miraculoasă pentru care este şi numită mărgăritaua primăvereĭ. Se zice că i-a venit peste 100 de peţitorĭ, dar ea şi-a întins mâna dluĭ Gallatin, care atât de puţin ştie aprecia calităţile eĭ. După o viaţă conjugală *de 5 luni*, tînărul bărbat a declarat, că divorţează. Şi când doamna Gallatin a răspuns suspinând că nicĭ-odată, bărbatul său infidel a părăsit-o fugind cu subreta soţieĭ sale. In urma acesteĭ întâmplărĭ şi preafrumoasa şi nefericita femee s'a învoit la divorţ.

— **Cuvêntul din urmă al oamenilor marĭ.** Năpoleon I. şi-a dat sufletul strigând: „General“. Lord Byron a zis: „Lasă să murim“. Nelson: „O sărutare“. Impăratul Nero: „Aşa-mĭ ţineţĭ voĭ credinţa?“ Hayden: „Doamne ţine pe împăratul“. Haller, renumitul fisiolog: „Vêna nu să maĭ bate“. Goethe: „Lumină, maĭ multă lumină“. Regina Elisabeta din Anglia: „Toate averile mele pentru un minut“. Gardinalul Beaufort: „Cum, nu este nicĭ un mijloc spre a subjuga moartea?“ Hugo Grotius: „Lasă să fim serioşĭ“. Tasso: „In mânile tale, o Doamne!“ Walter Scott: „Mi se pare ca şi când m'aşĭ simţi de nou născut“. Washington: „Merge bine“. Tayrol: „Eu cerc a-mĭ face datorinţa“. Frideric al 5 din Danemarca: „Nicĭ un strop de sânge nu pătează mânile mele“. Mirabeau: „O, de aşĭ muri în sunetele uneĭ musicĭ cereştĭ.“

— **Dela o menagerie.** Intr'un oraş din Anglia nu de mult s'a aşezat o menagerie. In adevăr o menagerie unică în felul eĭ cu multe şi alese exemplare de fiare sălbatice. Senzaţie a produs însă maĭ ales o colivie puternică, pe care se putea ceti inscripţia: „o familie fericită“. Această „fericită familie“ consta din următoriĭ membriĭ de deosebită fire şi nărav: *un leu, un tigru, un lup* şi *un mieluţ*. Proprietarul menagerieĭ a fost nespus de mândru de colivia aceasta, unde se aflau cele patru soiurĭ de animale representate, am putea zice, unde avea să se facă apotheoză prieteniei şi iubireĭ dintre animale prin contrastul rigid şi izbitor de maĭ sus al firilor celor 4 animale.

Un spectător curios nu s'a putut reţinea să nu întrebe pe proprietar:

— De când se află la un loc aceste animale?

— Sunt deja 10 luni întregĭ.

— Şi se nărăvesc la olaltă?

— De minune! Numaĭ că din când în când trebue să aşezăm în colivie alt miel.

— **Necrolog.** Subscrişiĭ în numele lor şi al numeroşilor consângenĭ cu inima frântă de durere anunţă că preaiubitul lor frate, — afin şi unchiu reverendisimul Dr. *Ioan Ciceronescu*, doctor de teologie şi filosofie, archi-diacon onorar, Asesor Consistorial etc şi paroc gr.-cat. de Borleştĭ (Barlafalu) după un morb greu şi îndelungat suferit cu adevărata resignaţiune în Voia Atotpotinteluĭ, fiind provăzut cu Sf. Sacramente, în 11 Maiu 1904 la orele 11 a. m. şi-a dat nobilul său suflet în mânile Creatoruluĭ. Osămintele scumpuluĭ defunct se vor astruca în 13 l. c. la 12 ore din zi. *Csomaköz*, 11 Maiu 1904. Antonia Ciceronescu m. Jernea, Ana Ciceronescu m. Pelle, Samuil Ciceronescu, ca frate şi surorĭ Lazar Jernea, Andreiu Pelle, ca afinĭ cu fiiĭ lor, ca nepoţĭ şi nepoate.

In vecĭ amintirea luĭ!

— **Moartea luĭ Enric Stanley.** Din Londra vesteşte o telegramă, că marele explorator al Africeĭ, Henrik Marton *Stanley* la 10 Maĭ a încetat din viaţă în etate de 63 anĭ. Causa imediată a morţeĭ a fost aprindere de plămânĭ, boală contrasă în urma răceleĭ. Ceea-ce n'a fost în stare să facă nenumăratele greutăţĭ şi pericole, din carĭ totdeauna a eşit teafăr, a făcut în câte-va zile o răceală, la care nicĭ nu s'a cugetat. Moartea luĭ o deplânge tinera sa soţie, pe care a luat-o când el era de 56 anĭ.

Enric Marton Stanley, sau după propriul nume Iacob Rowtand, era călător şi s'a născut la 28 Ianuarie 1841 în Wales (lângă Denbigh). Până la etatea de 13 anĭ a crescut în casa săracilor. In etatea asta a mers la New-Orleans ca servitor pe vapor. Aicĭ un comerciant cu numele Stanley l'a luat la sine, l'a lăsat să studieze afacerile comerciale şi în urmă l-a adoptat. Maĭ târziu a întrat apoĭ ca voluntar în armata statelor nordice. După încheerea păceĭ s'a făcut ziarist, şi ca atare a călătorit prin Turcia, Asia Minoră şi Persia ear la 1868 a mers în Abissinia ca raportorul ziaruluĭ New-Tork-Herald. La 1869 din încredinţarea proprietaruluĭ ziaruluĭ sus pomenit Gordon Bene jun. a mers în Africa Centrală pentru a căuta pe Livingstone,, a căruĭ urmă perise nainte cu 2 anĭ (1867), şi peste care dase şi Udşidşi la 10 Noemvrie 1871. Despre această norocoasă descoperire a scris el opul său, *How I. Jound Liwingstone.* (Cum am aflat pe Liwingstone.) A participat apoĭ la 1873 — 74 la campania Englezilor contra regeluĭ tribuluĭ Assanti Koffi Kalkalli. Despre această campanie a scris cartea: *Coomassie dud Magdala.* In urma asta a plecat din nou în Africa centrală pe spesele ziaruluĭ New-York-Herald, a ziaruluĭ din Londra Daily, de care dată a descoperit întreaga regiune a rîuluĭ Kongo. Despre această expediţiunea a scris opul său *Frongh the dark continent.* La 5 Noemvrie 1876 a plecat din Ni angve cu 300 soţĭ înarmaţĭ la Roma, unde a sosit la 8 August 1877. La anul 1879—80 din încredinţarea regeluĭ Belgieĭ de nou a întreprins o călătorie de explorare la rîul Kongo, descoperind acum afluenţiĭ rîuluĭ, carĭ se varsă în Kongo în partea medie a acestuia. Afară de asta a descoperit şi lacul Leopold II. Despre aceasta descoperire a publicat opul său: *The Congo and the founding of the free state.* La anul 1886—89 a organisat o expediţiune cu scop de a căuta pe paşa Emin. La 1887 a plecat din Anglia; în Zanzibar a întregit expediţiunea cu indigenĭ şi la 18 Martie a ajuns la Congo. Aicĭ a făcut drumurĭ enorm de obositoare descoperind teritoriĭ pân'aci necunoscute. Reintorcêndu-se în patrie, pretu-

tindenĭ a fost obiectul uneĭ însufleţirĭ enorme, fiind ales în parlament ca deputat conservativ. Descoperirile şi scrierile sale a făcut adevĕrată sensaţie în lumea ştienţifică, aducêndu-ĭ laude şi încărcându-ĭ numele cu faimă neperitoare. Toate societăţile de geografie l-au ales membru al lor, întrecêndu-se toate în a dinstinge pe celebrul explorator. — Notăm, în parenteză, ca la 1897 a fost cu soţia sa şi în Budapesta, cu care ocasiune s'a exprimat în mod foarte măgulitor pentru Ungurĭ cu privire la frumseţea oraşuluĭ.

— **Durere de stomac.** *Sgârciurĭ de stomac, catar greu de stomac,* la boale de stomac *învechite* şi împotriva *lipseĭ de ape, tit,* mijloc sigur. *Purgativ sigur, inerţia cronică a intestinuluĭ gros, la lipsa de scaun purgativ fără durerĭ,* este thea întăritoare de stomac **„Centauria“** a farmacistuluĭ *Kossuth*

Cutia de probă 1 cor. 20 fil.
Cutia mare . . 2 cor. — —

In contra *tuseĭ, cataruluĭ* (troahnă) *răguşeleĭ, flegmeĭ* şi *iritaţiuniĭgâtuluĭ* este de un efect eminent, *pastilele* de pept **»Senega.»** Preţul 1 cor. Se pot căpăta în farmacia la *»Maria Fecioară«* a farmacistului *Kossuth Pál,* Arad, piaţa Boros-Béni Nr. 15.

157

Crucea sau steaua duplă electro-magnetică R. B. Nr. 86967, care se bucură de renume în ţeara întreagă, astăzĭ şi-a sporit documentele de vrednică recunoştinţă cu încă unul, pe care îl dăm aicĭ în întregime:

Prea St. Dle Müller!

Nu pot trece cu vederea să nu-ţĭ esprim cea maĭ sinceră mulţămită, căcĭ leacul d-tale le întrece pe toate cele până acum.

Scumpa noastră mamă sufere de 15 anĭ de durerĭ de stomach şi reumatism, astă toamnă ajunsese într'o stare atât de tristă, încât nu maĭ aveam nicĭ o nădejde, că va maĭ trăi, rămăsese pe ea pielea; şi osul nu îşĭ putea mişca nicĭ o mână sau picior. cu un cuvênt ajunsese ca un copil neajutorat. Crucea, dtale duplă electro-magnetică R. B. Nr. 86967. după-ce a purtat-o abia 4 săptămânĭ, atât i-a ajutat, încât spre cea maĭ mare mirare a mea mama şi-a părăsit patul şi acum e pe deplin sănătoasă: Orĭ-cine sufere de astfel de boale să se îndrepte numaĭ către dtă.

Primeşte decĭ Stimate dle Müller încă odată cea maĭ sinceră mulţămită din partea întregeĭ noastreĭ familiĭ. Dzeu să te binecuvinte şi să-ţĭ dea rĕsplata binemeritată.

Baraczka, 18 Iulie 1902

Cu deosebită stimă:
George Parţh.

De acea e de recomandat tuturora, carĭ au boale ca: reumatism, asthmă, insomnie neuralgie, bătae de inimă, durere de cap şi de dinţĭ. migrenă, impotenţă, mânĭ şi picioare recĭ, sgârciurĭ de inimă, urină în pat, slăbiciune, ameţelĭ, coală de creerĭ, influenţă, sgârciurĭ de stomach, ischias şi peste tot la boale de nervĭ, — ca să-şĭ procure crucea euplă electro-magnetică R. B, Nr. 86967 cu preţul de 3 fl. (6 cor.), care se află la dl Albert Müller în Budapesta V. Vadász-u. 42/K.

Pentru proprietarii de pământ.

Pe basa dispositiunilor articluluĭ de lege XII, din 1894 referitor la economia de câmp şi la poliţia de câmp:

1. fiecare proprietar (stăpân) de pământ sau arêndător este obligat de pe întreagă posesiunea sa să stârpească mărăciniĭ (scăeţiĭ) înainte de-a da în floare. Hemeiul sălbatic până la începutul lui Maiu, mĕtasa de trifoiu însă îndată, ce se iveşte:

2. sĕmênţă de trifoiu şi de luţernă nu este iertat să se pună în vênzare până-ce nu sunt temeinic curăţite de mĕtasă.

Esecutarea acestor dispositiunĭ va fi strict controlate de căpitanatul poliţieĭ orăşeneştĭ respective de organele poliţaĭ de câmp în înţelesul §. 95 K., respective §. 94 K., din art. de lege VIII. din 1904, neîmplinirea acelor dispositiunĭ va fi strict pedepsită în banĭ sau cu închisoare corĕspunzĕtoare.

Ne împlinim numaĭ datorinţa aducênd cele de sus şi pe această cale la cunoştiinţa obşteĭ noastre.

Sibiiu, 30 Aprilie n. 1904.

Comitetul central al „Reuniuneĭ române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

D. Comşa, pres — *Vic. Tordăşianu,* secretar.

Bibliografie.

A apărut:

„Cultura română“, *revistă de pedagogie, ştiinţe şi litere.* Director: I. Găvănescul. 15 Aprilie v. 1904, anul I. Nr. 6 are următorul cuprins:

I. Găvănescul. Profesoriĭ secundarĭ şi opinia publică. — Alex. Valeriu. Rostul liceuluĭ din Pomârla în desvoltarea învĕţămêntuluĭ la noĭ. — N. I. Basilescu. Visele şi tâlmăcirile lor populare.

Comunicărĭ. Discuţiĭ. — I. Găvănescul. După operaţie... — N. D. Arbore. Ortografiia în şcoala primară. — Mariu Demetrescu. In chestia materialuluĭ didactic. — N. Popescu-Movileanu. Gimnastica şi escursiunile. — M. N. Pacu. Aprobarea cărţilor didactice.

Ştirĭ. Ecourĭ. Diverse. — Regele Caro I în Academia Română. — Ortografia limbeĭ române. — O conferinţă asupra Carmen Sylveĭ. — Al II-lea congres internaţional de filosofie. — Presa ieşană despre domnul N. Iorga.

Recensiĭ. Dr. I. Simonescu. Noţiunĭ de Zoologie, Botacică şi Geologie. (Paul Bujor).

Redacţia şi administraţiĭ str. Toma Cosma Nr. 2 Iaşĭ.

*

A apărut şi se află de vênzare în *librăria Petru Simţion, Arad.* **Propise** pentru scris la examene. Tipar elegant şi frumos litografat. Preţul 100 buc. *Cor. 1·60. Porto —·30 fil.*

40/904 tkv. szám.

Árverési hirdetmény kivonat.

A M.-radnai kir.-járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhiré teszi, hogy a »Muresánul« tak. és hitelintézet végrehajtatónak Kádar Sofron tótváradi lakós végrehajtást szenvedett ellen 200 kor. jár. iránti végrehajtási ügyében a M.-Radnai kir. járásbiróság területén lévő a tótváradi 161 sz. tkvben a I, 1—7 és 10 par. 346, 347. 446, 497 606, 714 826, 1056 és 1444/a házi sz. a foglalt ingatlanokra a 61 a özv. Kádar Partenie-né javára bekebelezett özvegyi jog fenntartásával 1069 kor. ezennel megállapitott kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok **az 1904 évi junius hó 6 napján** d. e 10 órakor Tótvárad községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 106 K. 90 fill. készpénzben, vagy az 1881 LX tcz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881 nov. 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX t. cz. 170 §-ának értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

M.-Radna, 1904 jun. 5.

Polgár.
királyi albiró.

232 1—1

INSERŢIUNI şi RECLAME.

Aviz!

Se aduce la cunoştinţă onoratuluĭ public, cum-că baia de noroiu

»RUSANDA«

în Melenţiu. *Comitatul Torontal.* (Ungaria) şi în anul acesta ca şi în celelalţĭ anĭ la 1/14 Maiu anul curent se va deschide.

Baia e pe acel model şi exemplar ca şi celelalte băĭ de lume regulată şi acomodată.

Prospecte la tot natul după cerere gratis şi francate se dau. **Direcţiunea băiĭ.**

211 2—2

Prăvălie de fer şi deosebite instrumente
a
Fraţilor Berta
(Berta-Testvérek).

Arad, Andrásy-tér 5.

Telefon 386. Telefon 386.

Deposit bogat în fer şi mărfurĭ de metal, în diferite instrumente, în *fereriĭ pentru mobile şi edificiĭ, cuptoare de fer de Nadrág şi Meiding de primul rang. Maşine* (sparhert) *pentru bucătăriĭ de Olanda* elegante, specialităţĭ pentru economia de casă, *dulapurĭ pentru ghiaţă.*

Arme Jerlah şi Piper, puşte pentru vênătorĭ.

Monopol de vênzare a *coaselor de oţel Barabás Béla* şi a pumpelor de stropit contra peronosporeĭ pe lângă o garanţă de 10 anĭ.

Instrumente de vierit etc,

Forfece engleze solingene veritabile, peneţilurĭ şi briciurĭ.

Deposit esclusiv «AHOI».

Comandele din provincie se efectuesc pentru preţurile ieftine de zi. Nr. 22 1—50

100 bucăţĭ
de
Propise de şcoală

cunoscută peste tot locul, costă **una coroană,** pe lângă trimiterea anticipativă a preţuluĭ plus porto poştal de 30 filerĭ expediţiunea se face franco sub legătură în blocurĭ tarĭ pentru a fi scutite contra frângereĭ: Dela 100—750 bucăţĭ francarea se face pentru 72 filerĭ. Cu rambursă spesele de expediţiune sunt cu mult maĭ marĭ.

Biuroul de administraţiune al luĭ

Ingusz I és Fia.
Arad 207

La Canada (America)

poate călĕtori orĭ-cine foarte ieftin, iute şi uşor numaĭ peste Rotterdam adică folosindu-se de expediţiunea luĭ M. G. FREUDBERG, dacă posede biletul pe vaporul acesteĭ societăţĭ şi are instrucţiunea pentru călĕtorie, ca să o poată ceti şi avea pe drum. La asta se recere o arvună de câte 10 fl. pentru o persoană adultă şi câte 5 fl. pentru băeţĭ de 1—12 anĭ. Aceste bilete de călĕtorie la mine se pot căpăta foarte eftin. Vaporul circulă în fiecare sĕptĕmână, ear călĕtoria durează 6 zile. La orĭ-ce întrebare rĕspundem deloc şi dăm cele maĭ amănunte informaţiunĭ. Nr. 194 1—10

Adresa este următoarea:

M. G. Freudberg, expeditor autorisat
Rotterdam — Olanda, 209 Leuvehaven.

Editor şi redactor responsabil: Ioan Russu-Şirianu.

Prăvălia:
Andrássy-tér 13.
Palatul minoriților.
Nr. telefonului 333.

Kohn József
ARAD.

Atelierul fabricei:
Batthyány-utcza 32.
Casa proprie.
Nr. telefonului 321.

La șease expoziții distins cu premiul I. La șease expoziții distins cu premiul I.

Tinicher de reliefuri de cinc și ornamentică pentru edificii.

INTREPRINDERE p. CONSTRUIRE DE CANALURI, APADUCTE, ODAI p. BAI și INSTALARE de CUPTOARE p. INCALZIT cu GAZ.

Fabricare de mărfuri de metal.

Institutul de galvanisare electro-chemică, de obducțiune galvano-plastică cu argint, nickel, cupru (aramă) și de cizelare metalurgică.

Fabricare de dulapuri pentru ghiață p. scopuri de economie domestică, de măcelării, conditorii și industriale. 228

Construcție proprie de dulapuri pentru ghiață de sticlă.

și de dulapuri descomponibile pentru ghiață căptușite cu cinc tare, cari și cu puțină ghiață sunt în stare a păstra un grad maximal de răceală. Mare deposit de tot felul de articoli pentru economie domestică și pentru culine și de vase de fer, de tinichea și emailate, de lămpi de masă și pendente. Căzi pentru băi, căzi pentru copii, dușuri, atât pentru economie de casă cât și pentru stabilimente de băi.

Deposit permanent de materi necesare la ori-ce zidire nouă.
Vênzare în mic și mare.

SIRMAI és TÁRSA, ARAD Andrássy-tér 4.

(In edificiul hotelului Nádor).

Făină de magnezit și leșie de magnezit.
Alabastru de ghips de struccatură (maider).
Var, calitatea cea mai bună.
Cement de Beocin, Portland și roman.
Cărămizi chamotte resistente focului.
Plăci de fayence și maiolica p. pardosire.
Plăci de Mettlach, romane, venețiene, de kelheim și keramică pentru pardosire.
Lespezi de izolare, de acoperit și de asfalt.
Cărămizi diverse pentru acoperire de case.
Țevi deosebite pentru canaluri.
Mai departe trimitem: 231
Năsip de Mureș,
Petricele mărunte și pentru cărări de grădină.

Clienților nostri așezăm plăcile de pardoseală, săvêrșim lucru de acoperit casele și ori-ce lucru de asfalt prin specialiștii nostrii pe spesele proprii.

Asigurați: viața, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormêntare!

Asigurați contra grdinei: cucuruzul, grâul, sécara, ovêsul și toate plantele economici!

Agentura principală în Arad.
A BANCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primesce oferte pentru asigurări din comitatele: *Arad, Bichiș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș* și *Torontal* și le efeptuesce pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. In ramul vieții: capitale cu termin fies, rente, zestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormêntare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții intêmplate;
2. In ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, producte de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, recvisite ș. a. prin spargere;
4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, cucuruz, ovês, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, hmei, nutreturi, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturele noastre locale și cercuale mai în fiesce-care comună și direct prin

Agentura principalĕ „Transsylvania“ în Arad.
Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 399.
423 —166

Asigurați contra focului: case, bucate, mobile, vesminte, mărfuri!

Asigurați contra furăturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

CAFENEAUA DE ELITĂ.
Asztalos Sándor-utcza.

Azi celebrul și cel mai destoinic umorist
PAUL JACK ca Fukelstein
dă o mare representație
PAUL JACK
ca parodist de teatru.
PAUL JACK, ca veteran.
PAUL JACK,
. . . cele mai proaspete noutăți din Arad. . . .
SURORILE DJELMA.
balerine maghiare italiane, franceze și ruse.
MICZI MILLA, cântăreață-chasonette. BÉKEFY JOLÁN, excentrixque
FENYVESI MATILD, cântăreață magh.
TAMÁSY JÓZSEF, cântăreț maghiar.
Sâmbătă pășește pe scenă noua soc.
INCEPUTUL LA 8 ORE.
228 Cu stimă:
DIRECȚIUNEA.

Bani
226

ca împrumut pe amortisație cu
4%

oferim prin Institutele de bani de primul rang din Budapesta și străinătate până la 3/4 a valorii la I. și II. loc dela 15—65 ani.

Credite personale! Preoților, oficerilor, oficianților de stat și privați, comercianților, industriașilor se acordă împrumuturi cu și fără giranți dela 1—15 ani culant și discret.

Convertiri de bancă la debituri private.

MELLER LAJOS ÉS TÁRSAI
Comisie de bancă.
BUDAPEST, David-utca 15. (Firma improtocolată.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Am onoare a aduce la cunoştinţa on. public, că în urma unei înţelegeri amicale m'am despărţit de companionul meu şi am luat cunoscuta prăvălie de modă care este de 112 ani pe piaţa Aradului şi sub firma 213

Urmasul lui Probst Károly & Comp.

o conduce mai departe

LÁZÁR EMIL

Schimbarea aceasta a firmei înseamnă începutul unui nou şi modern spirit, care va străbate conducerea şi întreaga activitatea firmei mele. Vechiu numai ceva rămâne: silinţă neobosită pentru satisfacerea credincioasă a on. public. Firma mea în trei secole a servit cu cinste şi îngrijire interesele on. public şi silinţele mele asemenea tot spre aceasta ţintesc. Cea mai principală datorie ce mi-o impun este că marfa mea să ţină pas cu timpul şi cu cerinţele modei schimbătoare. Pe de o parte ca să-mi fie aceasta posibilă, pe de altă parte să-mi pot câştiga teritorul necesar pentru prefacerea prăvăliei

articolele îngrămădite le vînd pe preţuri foarte reduse.

După ce desfiinţez cu totul magazinul de covoare

şi nu mă mai ocup cu vinderea covoarelor aflătoare în magazin, le desfac pe preţuri extraordinar de ieftine.

Desfac apoi secţia de confecţiuni

aşa că cele aflătoare în magazin mantale, gulere şi alte îmbrăcăminte de dame vin în vînzare cu preţuri mult mai reduse oferindu-se astfel cu bun prilej pentru a se prevedé fiecare.

POSTAVURI ŞI MATASURI IN PARTE DEMODATE

pentru a căror soliditate şi durabilitate garantează calitatea lor, se vînd pe preţul de fabrică.

Din ambele articole asortiment bogat.

Pe preţuri nespus de reduse se mai vînd

albituri confecţionate, serviciu de masă, perdele de lână brodate, linteol de masă şi pat, creton, batist, zephir, delen, plaiduri, etc.

Când atrag atenţia on. public asupra firmei mele, rog să binevoiţi a mă distinge şi pe mai departe cu bunăvoinţă provocându-mă la trecutul de 112 ani, în care restimp firma mea a profesat tot deauna principii solide şi oneste, de care s'a si ţinut.

Cu deosebită stimă:

Urmaşul lui PROBST KÁROLY & COMP.

LÁZÁR EMIL

ARAD, Tipografia Aurel Popovici-Barcian.